

A'
CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG
 ENGEDELMÉVEL.

Nro 20.

Költ Bétsbenn; Sz. Mihály Havának (Szeptember)
 7-dik napján 1802-dik Elztendőben.

B é t s.

Felséges Urunk méltóztatott Örökös Tartományokban a' belső dolgoknak annál jobban való folyására nézve következő intézeteket tenni. 1.) Fog lenni ezután olly egygyesült Udvari Kantzellaria, melly minden Német Örökös Tartományokban Ő Felségének; valamint szinté mind a' két Gallítziában, a' politikai dolgok folyására vigyáz. 2.) Az Udvari Kamarális Bankó-Deputátzió az egész Monarchiában lévő, Status Gazdálkodásának minden ágára figyelmez a' többé függő Bankó-Deputátzióval, a' Pénz és B-

nyákra ügyelő Udvari Kamarával, az úgy nevezett Finánts és Krédit, a' kereskedésre, és a' Korona jószágokra vigyázó Kommissziókkal együtt. 3.) Ollyan Fő Törvénytörvény, melly Felséges Urunknak, minden Német, Cseh, és Galitziai Örökös Tartományokban az igazság kiszolgáltatására vigyáz. Erre nézve méltóztatott Felséges Urunk Gróf Ugarten Aloisius Morva Országának eddig volt Kormányozóját Fő Kantzelláriussá; az Udvari Kamara Praesesévé, a' Magyar Hazában volt Ország Biráját, Gróf Zichy Károly; a' Fő Törvénytörvény Praesesévé pedig, eddig volt Fő Kantzellarius Gróf Lazanky Ö Excellentziájokat kinevezni, valamint szintén Báró Mark és Gróf Wohna Ö Méltóságokat Udvari Kantzellariusokká, A' két előlirt Fő Méltóságok September első napján kötelezték magokat a' szokott esküvés letételével Felséges Urunk hűségére, melly végbe menvén Fő Udvari Mester Hertzeg Stahrenbergel egygyütt a' Kantzellária épületjébe mentek, és Ö Felsége Nevében az ott öszve gyült, 's hivatalbeli személyeknek, mint Praesesek bemutatattak.

Magyar Ország.

Budáról September 2-dikán. A' már jó darab időtől fogva Pesten őrizeten lévő Sztaray, és Eszterházy Regementjei, tegnap reggel 6 órakor mentek ki logerjekbe egész parádával, a' hol a' folyó hónapnak nagyobb részét katonai gyakorlásokban fogják eltölteni, és azután ismét visszafut térnek Pestre.

Posonyból September 3-dikán. Tegnap közönséges Ülése volt az Ország Rendeinek. — Tegnap előtt reggel ment ki a' Fő Hertzeg Fer-

dinánd itt helyben lévő Gyalog Regementjének két Bataillionja. Török muzsika között ide nem mefízze választott lógerjébe, Fegyvertármester, és Magyar Ország Fő Kommandérozó Generális-a Báró Alvintzi Ő. Excellentiájának jelen létében. Egy darab ideig fegyverbe gyakoroltatik az említett katonaság.

Olasz Ország.

Rómából Augustus 8-dikán. Ő Szentsége rendelése fzerént, szinte olyan szabadsága lefíz ezután a' Sinigagliai kikötő helynek, mint azoknak, mellyek Anconában és Civita-Vechiában vagynak.

Tarinból Augustus 8-dikán. A' mi Érsekünk, (Burónza) ki egy darab ideig tőlünk távol volt, ismét vízfíza tért Papi-megyéjébe. Pápa Ő Szentségéhez folyamodott, hogy azon hatalom vízfíza vevéséről végezzen, mellyet a' Frantzia seregek' az Austriaiak után Piemontba lett benyomulásával letett. Eddig csak attól való tartása miatt volt távol, hogy Páfztori hivatalát nem folytatja tsendességben: de megkélzülvén a' Korkordát a' Fr. Respublika, és Pápa Ő Szentsége között; bátorságos vízfíza térésére tzelozó levelet kért a' Piemonti Administratortól General Jourdántól.

Genuából Augustus 15-dikén. Az első Konzul meghívta Kormányfzékünket arra, hogy több hadakozó hajóknak kikélzítéséről, és' minél hamarébb a' rabló tengeni tolvajok ellen való küldéséről gondoskodjon.

Megkérte a' Kormányfzék Bonapártét az eránt, hogy az Igazgatásra szükséges fobb Tíftviselőket, legalább most előfzör nevezze ki, és

vegye a' Respublikát addig óltalma alá, míg az , régi fényességét vizsgálva nyerheti. Az első Konzul így felelt ezen kívánságra. „Igasságos dolog, hogy a' Frantzia Respublika mindent megtsináljon érettetek. A' legveszedelmesebb környüállások között, úgy néztetek ti a' Frantziák ügyét, mint a' magatokét. Valamint a' Frantzia Respublikában, úgy Ti nálatok is vége szakadt annak, hogy az elsőség örökség szerént határozasson meg. Szembetűnőképpen fog a' ti tartománytok nevedekni. Keveset érő hajóitok helyett, hadakozó hajókat fogtok építeni, mellyeket a' Levántai kereskedés óltalmára fogtok fordítani.” —

Úgy foly a' híre, hogy az új Szárdíniai Király forma szerént lemondott már Szabaudiáról, Piemontról és a' Nice-i Grófságról, olly feltétellel, hogy a' Pétersburgi és Berlíni Udvarok közben vetésére, annyit érő tartományok adódnak pótlás fejében.

Mediolánumból Augustus 16-dikán. Ez előtt hat nappal fél brigada Frantzia sereg szállítódott Bonóniába, Piemontból.

Mediolánumból Augustus 18 dikán. Közönségessé tevődött már a' katonának való Ifjúság számba vételére, és Regimentekhez való béírására hozott törvény, és a' Törvényhozó Tanács által helybe is hagyódott. „E' veti meg (így ír egy ide való Újság) a' Respublika nagyságának, és hatalmának fundamentomát, és e' formál ifjainkból olly vezéreket, kik a' hajdani Romai sereg példája szerént, előre meghatározhatják jövőendőben az ütközet kimenetelét, és állandóvá teszik más Hatalmasságtól való nem füg-

gésünket.” — A’ meghatározott számból álló katonaság mellé, olly pótló sereg ragasztódik, melly 60 ezerből áll, és a’ mellyre megkívántató legénység most Octobertől fogva, egész következő 5 hónapokig fzedődik. — A’ 20 esztendő Ifjaktól fogva 25 esztendőskig mindenek béíratattatnak a’ katonák laistromába, kivévén a’ most katonáskodókat, a’ szabadsággal elbótsáttattakat, és azokat, kik ezen törvény kihirdetése előtt megházasodtak, és a’ Papi Rendben lévő személyeket. Megválthatja magát valamelly Ifjú a’ katonáskodástól meghatározott summán. —

Német Ország.

Regensburgból Augustus 20. dikán. Tegnap adott Bühler, a’ Petersburgi Udvar nevében, egy ollyan kinyilatkoztatást, Albinnek, a’ Mogunziai V. Fejedelem részéről itt lévő Directorialis Küldöttnek tudtára, mellyben a’ többek között a’ vólt, „hogya a’ Német Országai Diéta, két hónap alatt helybe nem hagyja, az úgy nevezett indemnizáció elintézésére már elkészített munkát: tehát akkor, azon Fejedelmek, kikre ez a’ dolog tartozik, minden további haladék, és várakozás nélkül elfoglalhatják a’ nekik eső tartományokat.” —

Azon egygyezésnek folytatása, melly a’ Petersburgi Udvar, és a’ Frantzia Respublika közt a’ károk kipótolása eránt véghez ment, és a’ Német Diéta eleibe terjesztetett, mellyből egy tekintettel meglehet látni, mellyik Fejedelemnek mi adódik. Ezt eddig még csak diribben darabban lehetett közleni: mivel benne hol egy, hol más változás esett. (A’ kezdetét 19 dik számú Újságunkban a’ 305. dik levélen közlöttük már). „A’

Baváriai V. Fejedelemnek adódnak a' Zveybrücki, és Julichi Hertzegségek, a' Rajnai Palatinárus Bergop Zoom, a' Ravensteini Uradalom, 's más Belgiomban, és Alsátziában vólt birtokai helyett: a' Passaui Püspökség, a' Fő Hertzegnek eső részt innen kivévén, Würtzburg, de bizonyos meghatározások alatt, Bamberg, Eichstädt, Freisingen, Augsburg, a' Kempteni Apáturság, és Rothenburg, Weissenburg, Windsheim Schweinfurt, Gocksheim, Sennfeld, Althausen Kempten, Kaufbeuren, Memmingen, Dunkelsbuhl, Nördlingen, Ulm, Bopfingen, Buchorn, Wangen, Leutrich, Ravensburg, Alschausen Imperiális városok; a' Sz. Ulrichi Apáturság, Irsee, Wengen, Söflingen, Elehingen, Ursperg, Roggenburg, Wettenhausen, Ottobauren, és Karsersheim. — A' Prufzfziai Királynak adódnak a' Rajna bal partján fekvő Klévéi Hertzegség, Geldria, Mörs, Huissen, Mahlburg, és a' Rajnán való hajókázásból bejött jövedelme helyett, a' Hildesheimi és Paderborni Püspökség, Erfurt vidékével, Untergleichen, Eichsfeld, és Treffurtnak eddig Moguntziához tartozott része, a' Monasteriumi Püspökségnek az a' része, melly Olpen, Tecklenburg és Münster mellett jobb felől képzelhető líneán belől esik, Olpen, és Münster városaival egygyütt, valamint izinte az Ems vize jobb kéz felől való partja Lingenig, Mühlhausum, Nordhausum, és Goslar Imperiális városokkal egygyütt, és a' Netfordeni, Quedlinburgi, Elteni, Ezeni, 's Werdeni Apáturságok. — A' Nassau Usingeni Hertzegnek, a' Saarbrücki Hertzegség, a' Saarverdeni Grófság' két harmad része az Ottweiler, és Lahri Uradalmi helyett adódik a'

Moguntziai V. Fejedelemségnek a' Ménus jobb oldalán való része, Aschaffenburg ot kivévén, a' Ménus vize, Darmstadt, és Erback közt fekvő vidék, Caub, és a' Koloniai V. Fejedelemségnek fel nem osztott része, az Altwiedi Grófságot kivévén, a' Seligenstädti, és Bleidenstädti Klastromok, a' Sayn-Altkincheni Grófság, az Anspachi Márk Gróf halála után, Söden és Sultzback helységek. — A' Nassau-Weilburgi Hertzegnek, Saarwerden harmadrésze, és a' Kirchheim-Polandeni Uradalom helyett, a' Treviri V. Fejedelemségnek egy része, az Arnsteini, és Marienstädti Apáturságokkal egygyütt. A' Nassau-Dillenburgi Hertzegnek, Belgiombann volt birtokai, és Kormányozói hivatala helyett adódnak, a' Fuldai, és Corveyi Püspökségek, Dormund nevű város, az ezen vidéken fekvő Apáturságokkal, és Káptalanokkal, bizonyos feltételekkel, a' Weingarteni Kappeli, Kappenbergi Apáturságok, és Dietkirchen. — A' Badeni Márk Grófnak, a' Spornheimi Grófságban volt birtokaiért, és Luxemburgban Alsatzában fekvő jószágaiért: a' Konstantziai Püspökség, a' Spirai, Baseli, és Strazburgi Püspökségnek egy részével, a' Palatinátusból Ladenburg, Bretten, Heidelberg, Fő városával, és Manheimmal egygyütt, a' Lahri Uradalom, ha a' Nassaui Hertzég Alténkirchent elfoglalja, a' Lichtenbergi Grófságnak a' Rajna jobb partján fekvő része, ezen kívül Offenburg, Zell, Gengenback, Überlingen, Biberak Pfallendorf, és Wimpfen Imperialis városok, valamint szintén Schwartzach, Frauenalb, Allerheiligen, Lichtenhal, Gengenbach, Ettenheim, Petershausen, és Salmansveileri Apáturságok. — A' Wirtembergi Hertzegnek,

Monpelgardért, és rész szerént Alsatziában, rész szerént a' Frantzia Respublikának más tartományában volt birtokaiért adódnak, az Ellvangeni Prépostság, a' Zwiefalteni Apáturság, Weil, Reitlingen, Eszlingen, Rothweil, Giengen, Aalen, Hall, Gemünd és Heilbrom Imperiális városok. — A' Hessen Kaszszeli Márk Grófnak, kire néz a' Hessen-Rothenburgi ház kielégítése, adódik Amoeneburgum és Fritzlar vidékével együtt, és Holtzhausen nevű város. — A' Hessen Darmstadti Márk Grófnak, a' Lichtembergi Grófság helyett, Lindenfels, és Otzberg, a' Palatinátusban, Oppenheimnak egy része, a' Westphaliai Hertzegség, (úgy mindazáltal, hogy Hertzeg Witgenstein kielégítése is ide tartozik,) ezen kívül Gernsheim, Bensheim, Heppenheim, és Friedberg városa. — Hertzeg Hohenlohe Bartensteinnak, Gróf Lövenhauptnak, és Báró Dietrich Örökösinek, a' Lichtenbergi Grófság helyett Hohenloé, Oberbronnert, Jaxtberg, és Küntzslaunak Moguntziához, és Würtzburghoz tartozó része adódik, a' többinek pedig Rauschenburg, Niederbronn, Reichshofen-ért, a' Roten Münsteri Apáturság. Gróf Lövenhaupt, és Hillesheimnak, Reipolzkirchenért a' Heiligkreutzthal nevű Apáturság. — A' Lövenstein nevet viselő Hertzegeknek és Grófoknak, a' Wineburgi Grófság és Scharfenechi Uradalom, és más a' Frantzia Respublikával egyesült tartományokban volt birtokai helyett, a' Reinecki és Wertheimi Grófság mellett lévő, 's ez előtt Würtzburghoz tartozott rész, és a' Ménus vize jobb partján fekvő Bronnbachi Apáturság. — Hertzeg Leiningenek adódik Miltenberg, Amorbach, Bishofsheim,

Königshofen, Krantheim, más azon eddig Mo-
guntziához tartozott birtokokkal, mellyek a' Mé-
nus Tauber, Neckar, és az Erbach Grófság
közt vagynak, ezeken kívül, az eddig a' Palati-
nátushoz tartozott Boxberg, és Mosbach, az
Amorbachi Apáturság, és Comburgi Prépost-
ság. — Gróf Leiningen-Guntersblum-nak Billig-
heim. — Gróf Leiningen-Heidesheim-nak, Ney-
denau. Az ugyan ezen Grófi famíliából való
Vesterburgi első ágnek adódik a' Schönthali
Klaster, az ifjabbik ágnek pedig a' Wimpfeni
Prépostság. — A' Salmi Hertzegeknek, Grófok-
nak, a' Monasteriumi Püspökségnek egy részets-
kéje. — Hertzeg Wied-Runkel-nak a' Creange-ti
Grófság helyett az Altviedi Grófság adódik. —
Hertzeg Arenbergnek, Gróf Márknak, és Ligne
Hertzegnek, a' Recklinghauseni Grófság, Dül-
mennel egygyütt. — A' Solmsi Hertzegnek és
Grófnak Hirschfeld és Rohrbach helyett, az Arn-
spurgi, és Ilbenstadti Klasterok. — A' Wit-
gensteini Hertzegnek, a' Grafchaft nevű Apátur-
ság, a' Zuschenau vidékkel, és a' Heltzerberger-
streit nevű erdővel. — Gróf Vattenbergnek, Ne-
ckarsteinach, és Wimpfen. — Hertzeg Stolberg-
nek, Engelthal, és Rockenberg. — Hertzeg Isen-
burgnak a' Jakobsbergi Káptalannak egy része. —
A' Turn Taxisi Hertzegnek, az elfszakasztott tar-
tományokban volt Posta Hivatalokból bėjött jö-
vedelme helyett adódnak, a' Buchau Apáturság,
a' várossal egygyütt, nem különben a' March-
thali, és Neresheimi Apáturságok, és Ostrach. —
Gróf Sickingennek, az Ochsenhausumi és Mün-
chrothi Apáturságok. — Gróf Koloredóné-nak,
Dachstul helyett Sz. Croix, és Donauvörth. —

Gróf Sternberg nének, Manderscheid és Blankenheim helyett, a' Weisenauai és Isnny Apáturság: — Hertzeg Dietrichstein-nak, a' Trapsi Uradalom helyett, melly Graubundennel öfzve kötődik, adódik a' Neu Ravensbergi Uradalom. — A' Westphaliai Grófoknak, a' Monasteriumi Püspökség alsó része. — Az úgy nevezett Máltai Nagy Priornak a' Rajna bal partján lévő bírtokáért adódik a' Sz. Blas Apáturság, a' Bondorfi Grófság, és még a' Trudperti, Schutterni, Sz. Péter, és Tennebach Apáturságok. — Folytatása következik.

Frantzia Ország.

Párisból Augustus 18 dikán. Azon egygyezés, melly a' Német Országban vallott károk kipótolására nézve, Párisban Junius 4 dikén véghez ment, olly fontos, hogy mind az, a' mi annak tökéletességre lett menetélének históriájába bévág, megérdemli minden részben a' figyelmetességet. Már 1796 ban, midőn Bonapárté győzödelmes serégével Olasz Országba, Morea u Baváriába bényomúltak, és Jourdánnak a' vólt a' tzéijá, hogy seregét a' Moreu táborával Regensburgnál egygyesítse, elő fordúlt az akkori Directoriumban az, hogy a' Rajna bal partján az előtt bírtokos, de jófzágaiktól azon tartományoknak a' Frantzia Respublikához lett kaptoltatása által megfoltzott Német Orzági Fejedelmeknek kára megfordítasson, a' Rajna jobb partján lévő Papi jófzágok szecularizáltatása által. Ebben akkor a' Pruszszus Udvar, valamint szintén több Fejedelmek is egygyet értettek a' Directoriummal. Különös figyelmetességét fordította ezen tárgyra, akkori Director polgár

Rewbell, és közlőtte a' dolgot, több tudós polgárokkal, kik Német Ország Statistikájában, és állásában nem voltak járatlanok, a' kiket megkért arra, hogy a' károk pótolhatása eránt való vélekedéseket adják bé. Ezen vélekedésekbe olztán maga az említett Director, ki előtt nem vólt tsak ugyan a' dolog olly különös és idegen, mint Tiszti társai előtt, némelly változásokat tett. A' több vélekedések között legjobban tetfzett, a' most Laforest mellé Regensburgba menő, és a' Német literatúrában, és Statistikában jártas költés polgár Mathieu-é, mellyet Rewbell a' Directoriumnak bé is mutatott. — Azomban hanyatlani kezdett a' Frantziák Izerentséje Német Országban. Jourdan egész a' Rajnaig hátra vonta magát, Moreau hasonlóképen hátrált; a' Kéhl ostromoltatása elkezdődött. Ezen környüállások miatt félre tevődtek a' károk kipótolására tzélozó intézetek. Egygyet fordúlt ismét a' dolog a' Leobenben készült előljáró tzikkelyek, és még jobban a' Campo Formioi békesség által. Az utolsó kötés titkos tzikkelye szerezént megegyezett a' Császári Felség abban, hogy a' Rajna bal partján lévő tartományok a' Respublikával öfzve köttessenek; és ezen egygyezés fundamentomúl vevődött fel a' Rastadti Gyülésben is. Ezután kezdődött világ eleibe terjesztődni a' károk kipótolására, még 1796 ban Párisban készült plánum. Minthogy pedig ez némelly Hatalmasságoknak nem tetfzett: tehát polgár Roberjot-ra bízódott, hogy más plánumot készíttsen Rastadtban. El is készült ez a' munka, melly olztán a' Directoriummal közöltetett, és a' Német Orzági Deputátzió elei.

be is terjesztődött volna, ha a' Rastadti Gyűlés véletlen ok miatt el nem oszlott volna. Ismét kiűtött a' had, és e' miatt roszszúl folyván Frantzia Országra nézve 1799 ben a' dolog, félre tevődött a' károk kipótolása, eránt készített munka. Különösen a' Lünevilleri békesség készülése alkalmatosságával fordúlt fel ismét ezen matéria. Sok külső Követek, és Ministerek Párisba mentek, kik egyenesen Talleyrándal alkudoztak ezen dologban. — Polgár Mathieu szorgalmason utánna látott a' dolognak, a' kire szorúlt utóljára ez az egész plánum. Azon közben a' Petersburgi, Berlíni Udvarok megegyyeztek abban, hogy a' károk kipótolását illető plánum Párisba menjen tökéletességre. Ekkor az igaz, hogy hevesen folyt a' munka, de ismét újj nehézségek adták elő magokat. Nem kis dolog vólt az olyan sok felé menő tzélokot egygyesíteni, a' midőn egyszerre több örökös Fejedelmek szóllójokat tartották ugyan azon egy tartományhoz. Sokáig halasztotta a' dolog végre hajtását az is, hogy a' Berlíni Udvar jó darab ideig nem elégedett meg azon tartományokkal, mellyek számára kinevezettek. Végre tsak ugyan eligazítódott a' dolog egészen. Először a' Frantzia Respublika, a' Berlíni Udvar, és Bavária közt készült valamelly egygyesség, majd némelly Német Országi Örökös Fejedelmekkel, azután pedig véghez ment Junius 4 dikén a' Mufzka Udvar, és a' Fr. Respublika közt készült egygyezés is, a' károk kipótolása eránt.

Párisból Augustus 25 dikén. A' folyó hónap 21 dikén ment az első Konzul a' Státus Tanátsba, olly tzéllal, hogy az, Elölülése alatt

tartasson, a' két más Konzulok, több Státus Tanácsosok, Kormányzék Orátori, Státus Titoknokja, Komendérozó Generálisok, és a' Konzuli Testörzö sereg Generálisai, nem különben az Ingenieur és ágyúzó sereg néhány Fő Tisztjeitől kísértetvén. Egy része a' Testörzö, és az örizenen lévő seregeknek bizonyos helyekre állíttatott, hogy az első Konzul menetelekor, katonai parádéját tehesse. Tíz Szenátorok fogadták Bonapártét, a' Tanáts-palota gráditsain. Bonapárté József és Lucián, mint az Erdem-sereg Főtisztsége' Tagjai, és a' kik ennél fogva a' Szenátusban is benne vagynak, legelőször kötelezték magokat esküvéssel az első Konzul előtt, kiknek példáját azután a' több Szenátorok is követték. Ezután némelly dolgok' megvizsgálása a' titkos Tanács eleibe terjesztődött, mellybe Minister Talleyránd, és Chaptal, Barthelemi, és Fargues Szenátorok Regnier, és Portális Státus Tanácsosok, végre Kellerman, és Bonapárté József hívattattak öfzve. Az elő fordúlt dolgokat a' Státus Tanácsosok, mint a' Kormányzék Orátori tették fel. Először a' Szenátus Üléséről, és az abban megállítandó szokásokról volt szó, azután azon 5 rendről, mellyben a' Törvényhozó rész Küldötjei lesznek. A' mostani tagjai a' Törvényhozó Tanátsnak az említett öt rendbe osztódnak széllyel, és a' Tribunátus tagjai lassan lassan abból kilépnek. — Szó volt továbbá arról is, hogy mit kell tselekedni azon esetben, ha a' Törvényhozó rész eloszlik? — Végre pedig Elba szigetének a' Respublikával leendő egygyesítéséről tevődött említés.

Elő terjesztődött a' külső dolgokra ügyelő Minister által az is, hogy mitsoda tzeljai voltak a' Frantzia Republikának abban, hogy a' Német Országi károk kipótolása' elintézésére Bonapárté szükségesnek ítélte, a' Muszka Udvar befolyását? továbbá elő adódott az is, mi tevődött fundamentomúl az újj N. Országi osztály elrendelésében? az tudniillik, hogy az a' származható hadaknak egészen nyakát szakaszta, és nem tsak a' nagyobb, hanem a' kisebb Fejedelmekre nézve is, a' szoros igasságon épüljön. 's a' t.

Párisból Augustus 27 dikén. A' nemzeti Institutum legutólsó Gyűlésében, egy értekezést olvasott felpolgár Mercier: arról, hogy kell a' régi históriát igazán betsűlni? Ezen elmétkedésében Merciernek, sok újj, éles jegyzések vagynak, és ámbár sok van olyan gondolatiban, melly képtelenségnek látszik, mindazáltal tsak ugyan olyan gondolatok azok, mellyek tsak olyan embertől származhatnak, ki nem a' külső héjja, hanem a' lelke körül jár a' históriáknak, és a' ki az emberi szivét igen nagyon esmeri. „A' história azt mondja Mercier hasonló a' megmérhetetlen tengerhez. Minden nap nevekedik. A' legnagyobb szorgalmatosságú Fudós is eliszonyodik, ha kiterjedését meggondolja. — Olyan szomorú tükör, mellybe a' többé meg nem orvosolható hibákat, és oktalanságokat láthatjuk. — Nem igaz, így gondolkozik Mercier, hogy a' régen megesett dolgok történnének ma is: mivel így a' Státusoknak ugyan azon öszve köttetésben kellene ma is lenni, mellyben voltak régenten; ugyan azon természetüknek (karakterüknek) kellene lenni a' magános embereknek

mint ez előtt régen. — Minden időben olly épület tűnik előnkbe az új történetek által, melybe a' régi kultsokkal bé nem mehetünk. — A' menyői a' históriát író, annyi felé megy. Mindeniknek különböző gondolkodása módja volt, és van a' másokétól, és mindenik más más szemekkel nézi a' történeteket, melyek miatt olztán a' tárgyak különb-külömbféle szint is öltöznek magokra. — Régen az Orakulumokat szokták megkérdeni; de a' melyeknek felelete sokszor halgatásból, többször pedig bizonytalanságból állott. — Hasonló feleleteket szokott adni a' história is. — Ugyan azon történetről másképpen beszéll egygyik, másképpen a' másik író. — Nagyon különböznek a' Ciceró Oratzióji, Szalustius elő adásától, Katilina öfzve esküvéseránt. — Ki az, a' ki megmeri határozni bizonyosan a' régi Görög, 's Római históriákra nézve ezt: eddig van a' hitel határa, itt következik a' bizonytalanság? — A' régi históriák nagy részét, Mercier szerént, nagyobb, vagy kissibb hihetőséggel öfzve kötött meséknek lehet tartani. — A' legrégibb időben a' Poéták írták a' történeteket, kiknek előadása tele van a' Vitézek beszédével, költeményekkel, hasonlatosságokkal. — A' közép Századokban az egész História száraz Khronika volt: az utólsóbb négy Századokban pedig, a' régibekből való pulzta kiírás, és azoknak majmolása jött módiba, a' Históriakra nézve. — Sületlen okoskodások, minden öfzve illés, 's számtalan fuundamentom nélkül való bizonyságok által pofozták egymást a' Historikusok. . . . Val

lyon, használt é valamit, azt kérdi Mercier, hogy valahá Tacitus volt? - - - Sokan a' magok elmésségével vizsza élnek a' történt dolgok elő adásában. Majd mindenkor az ítéletek (judicia) foglalják el a' történt dolgok helyét. — Nem lehet Mercier szerént a' história az erköltsi tapasztalások őrizője: mivel csak nem lehetetlen az emberi szívet kitanúlni, 's nem tudjuk, ki, 's mitsoda indító okból tsinált valamit. — Eadnak az egy igasságnak elhívására, hogy a' szerintse némellyeket felemel, másokat megaláz; épen nem szükség, sok Archivumokban való írásokat öfzve hasonlítani. — Káros dolog az, így szól tovább Mercier, hogy magunkat a' régi Nemzetek Históriajában elvesztjük, 's alig tudunk sokszor lefállani a' mai időkre gondolatinkal; és e' miatt nem tudjuk illendően betsülni azt a' mivel bírunk, 's azt teszszük sokszor szükségesésé, a' mi nélkül ellehetnének." — 's a' t.

Hágából Augustus 18-dikán. Készen vagyának a' mi seregeink, a' Respublikához kaptoltatandó újj tartományok elfoglalására, és mingyárt meg is indulnak, mihelyt azon Kurír megérkezik hozzánk, mellyet minden órán várunk. — Azok a' hazájokból kiköltözött, és eddig Anglus zsoldon szolgált polgárjaink, kik mostanában Wight szigetében tartózkodtak, haza felé jönnek.

* * *

Küldjük a' mai Póstával Somogy Vármegye mappáját: